

Belønnes studieophold i udlandet på arbejdsmarkedet?

Emil Regin Brodersen

1. oktober 2017

Indledning

Formålet med dette notat er, at undersøge om nyuddannede akademikere belønnes på arbejdsmarkedet for, at have været på studieophold i udlandet. Analysen begrænses til at undersøge effekten for økonomistuderende på Københavns Universitet. Effekten af et studieophold i udlandet estimeres ved at sammenligne hvordan studerende, der har været på udveksling klarer sig på arbejdsmarkedet i forhold til studerende, der *ikke* har været på udveksling. Da de to grupper også adskiller sig på en række andre parametre, for eksempel karaktergennemsnit, kan forskellen i udfaldet på arbejdsmarkedet ikke tilskrives udlandsopholdet alene. For at identificere den kausale effekt af udlandsopholdet, dannes der derfor en kontrolgruppe af studerende, som ikke har været på udlandsophold, men ligner de studerende der har været i udlandet så meget som muligt. Dette gøres ved hjælp af propensity score matching.

Hovedresultatet af analysen er, at studerende med et studieophold i udlandet i gennemsnit tjener ca. 45.000 kr. mere om året to år efter færdiggjort uddannelse, mens der ikke er nogen bemærkelsesværdig effekt på beskæftigelsen. Effekten på lønindkomsten ser derudover ud til at være vedblivende og muligvis endda stigende over tid. Resultaterne viser også, at belønningen primært tilfalder den gruppe, der har besøgt et universitet, som er blandt de hundrede bedste i verden.

Datagrundlag

Til at estimere de studerendes afkast af et studieophold i udlandet benyttes registerdata fra Københavns Universitet og Danmarks Statistik.

Via registerdata fra Københavns Universitet kan det identificeres, hvilke studerende der har været på et studieophold i udlandet. Alle studerende, der har fået meritoverført mindst 15 ECTS point fra udlandet i løbet af ét semester, kategoriseres som havende været på et studieophold i udlandet. Datasættet fra Københavns Universitet viser også hvilken institution opholdet har fundet sted på, og det er derfor muligt at kategorisere udlandsopholdene efter, om de er gået til et universitet der er rangeret i top 100 i verden eller ej. Universiteterne rangeres på baggrund af Times Higher Educations universitets ranking fra 2016. Derudover gør datasættet det muligt at beregne hver enkelt studerendes karaktergennemsnit.

Datasættet fra Københavns Universitet kobles med data fra Danmarks Statistik, der viser hvordan de studerende klarer sig på arbejdsmarkedet som nyuddannede. På den måde kan de to datasæt kombineres

til at undersøge, om studerende der har været på studieophold i udlandet klarer sig bedre på arbejdsmarkedet.

Flere studerende tager på udlandsophold

Hvert år tager flere studerende på udlandsophold. Ifølge Danmarks Statistik er antallet af danske studerende der tager et udlandsophold næsten tredoblet fra 2010 til 2016. Denne udvikling ses også blandt økonomistuderende på Københavns Universitet, jf. tabel 1. Tabellen viser, at både antallet og andelen af økonomistuderende, som tager på studieophold i udlandet er stigende, og at der før 1994 næsten ikke var nogen økonomistuderende der tog på studieophold i udlandet (eller at det ikke blev registreret). Tabellen viser derudover, at andelen stabiliserer sig omkring år 2008-2010, hvor ca. halvdelen af en årgang økonomistuderende tager på studieophold i udlandet.

Tabel 1: Andel udvekslede studerende per årgang

Startår	Antal studerende	Antal udvekslede	Andel udvekslede
Pre 1994	2540	< 5	< 1%
1994	149	8	5%
1995	143	14	10%
1996	110	8	7%
1997	113	13	12%
1998	150	6	4%
1999	162	14	9%
2000	130	17	13%
2001	114	16	14%
2002/2003	245	4	2%
2004	135	10	7%
2005	110	26	24%
2006	132	50	38%
2007	149	64	43%
2008	146	75	51%
2009	87	46	53%
2010	61	33	54%
2011	17	< 5	< 29%
Total	4693	409	8,7%

Hvorfor bør studieophold i udlandet belønnes?

En eventuel belønning på arbejdsmarkedet til studerende der har haft et udenlandsk studieophold kan forklares ud fra to teoretiske rammer: human kapital teorien og signal teorien. Tabel 2 skitserer, hvordan et studieophold i udlandet kan påvirke den studerendes værdi på arbejdsmarkedet.

Tabel 2: Effekter af studieophold i udlandet

	Human kapital	Signalværdi
Positive effekter	De studerende... <ul style="list-style-type: none">- får mulighed for at læse på et bedre universitet- har mere tid til studiet uden studiejob- forbedrer sproglige og interkulturelle kompetencer	Studieopholdet signalerer... <ul style="list-style-type: none">- gode sprogkunderskaber- omstillingsparathed- sociale kompetencer- initiativ og ambition
Negative effekter	De studerende... <ul style="list-style-type: none">- risikerer at læse på et ringere universitet- har mindre incitament til at læse, da karakterer ikke overføres.	

I signal teorien har signalet en værdi, fordi der er asymmetrisk information på markedet, i dette tilfælde mellem arbejdsgiver og – tager. Signalet har derfor størst værdi, når asymmetrien mellem de to parter er størst. Asymmetrien mellem arbejdsgiver og -tager må antages at være større, desto nyere økonomien er på arbejdsmarkedet. Hvis belønningen for studieopholdet i udlandet skyldes, at det har en stor signalværdi, ville vi derfor forvente, at observere en forskel i de første år på arbejdsmarkedet, som dog dør ud over tid i takt med, at arbejdsgiveren lærer arbejdstagerens sande produktivitet at kende. Hvis belønningen omvendt skyldes, at studerende der læser i udlandet akkumulerer mere human kapital vil man forvente, at forskellen er vedblivende over tid. Denne forskel kan bruges til empirisk at skille human kapital og signalværdi effekten fra hinanden.

Forskel på økonomistuderende med og uden studieophold i udlandet

Hvis den eneste forskel på de studerende, der tager på studieophold i udlandet og de der ikke gør netop er, at de vælger at tage til udlandet, kan forskellen i beskæftigelse og lønindkomst for de to grupper siges at være den kausale effekt af et studieophold i udlandet. Dette er dog ikke tilfældet. Tabel 2 viser, at den gruppe af økonomistuderende, der har været på studieophold i udlandet, også adskiller sig på en række andre parametre. De har for eksempel et markant højere karaktergennemsnit på bachelordelen, og er væsentligt hurtigere til at gennemføre studiet. Disse forskelle antyder, at det er et særligt udsnit af økonomistuderende, som vælger at tage på studieophold i udlandet. Det kan derfor ikke konkluderes, at forskellen i de to gruppers gennemsnitlige årslønninger er effekten af at tage på studieophold i udlandet.

Tabel 2: Udvekslede og ikke-udvekslede to år efter afsluttet uddannelse

		Ikke udvekslede	Udvekslede
Kovariater	Alder	30,4	29,1
	Køn (pct. kvinder)	32,6%	31,9%
	Karaktergennemsnit	5,97	6,88
	Erhvervs erfaring ved bachelortidspunkt (år)	1,53	1,30
Udfald	Studietid	6,41	5,82
	Andel udvandrede	1,2%	3,4%
	Andel selvstændige	2,6%	<3,4%
	Andel ledige	3,4%	4,2%
	Andel beskæftigede	96,5%	95,8%
	Erhvervs erfaring i det aktuelle år (fuldtids år=1.000)	925	930
	Startløn kr. (real)	447.457	477.307
	Antal studerende	1.422	149

For bedre at kunne estimere den kausale effekt af udlandsopholdet, matches hver enkelt studerende med udlandsophold med de studerende der ligner dem mest fra gruppen der ikke har været på udlandsophold.

Dette gøres ved at benytte propensity score matching. Ved hjælp af denne metode matches de studerende på variablene: alder ved studiestart, køn, karaktergennemsnit på bachelordelen og erhvervs erfaring ved bachelortidspunktet. Der matches på disse fire variable da en lønregression viser, at de alle har en effekt for den løn økonomerne opnår som nyuddannede. Derudover matches de studerende kun med studerende der er startet på samme årgang, hvilket gøres for at kontrollere for konjunkturudsving og trends i lønninger som gør, at studerende ikke er sammenlignelige på tværs af årgange. Tabel 3 viser, hvordan den matchede kontrolgruppe ligner gruppen af studerende med studieophold på de variable det er matchet på. Ved at sammenligne udfaldet for de matchede grupper kan den kausale effekt af studieopholdet i udlandet estimeres. Dette gøres under antagelse af, at det eneste der adskiller de to grupper nu er, at den ene har været på studieophold i udlandet.

Tabel 3: Sammenligning af grupper efter matching

Variable	Udvekslede	Ikke-udvekslede
Karaktergennemsnit	6,80	6,79
Erhvervs erfaring ved bachelortidspunkt (år)	1,30	1,32
Køn (pct. kvinder)	30,5	30,9
Alder ved studiestart	21,33	21,35

Resultater

Efter der er dannet en passende kontrolgruppe, estimeres effekten af udlandsopholdet på lønindkomst og beskæftigelse. Der er ingen effekt på beskæftigelsen hvilket sandsynligvis skyldes, at beskæftigelsen blandt økonomer generelt er meget høj. Derimod er der en effekt på lønindkomsten to år efter studiet er færdiggjort og derefter. Dette fremgår af tabel 4, hvor løneffekten er estimeret til og med 8 år efter studiet er afsluttet. Det ses, at de økonomer der har været på studieophold i udlandet i gennemsnit tjener 46.661 kr. mere end sammenlignelige økonomer, som ikke har haft et studieophold i udlandet. Hvis effekterne akkumuleres over de første 8 år på arbejdsmarkedet, giver studieopholdet en merløøn på 589.490 kr.

Tabel 4: Udvikling i effekt af studieophold i udlandet

	1 år	2 år	3 år	4 år	5 år	6 år	7 år	8 år
Effekt af udveksling	-409	46.661	37.668	11.971	86.157	132.411	136.604	138.427
t stat	(-0,03)	(2,28)**	(1,25)	(0,34)	(1,78)*	(2,36)**	(2,04)**	(1,67)
Akkumuleret effekt	-409	46.525	83.920	95.891	182.048	314.459	451.063	589.490
N	181	131	98	87	86	84	77	60

Observationen af, at studieopholdet i udlandet tilsyneladende først belønnes i det andet år efter uddannelse indikerer, at forklaringen på gevinsten skyldes øget human kapital snarere end, at opholdet har signalværdi. Hvis det var signalværdien af studieopholdet i udlandet der blev belønnet ville man forvente, at gevinsten i højere grad lå i de første år, hvor asymmetrien mellem arbejdsgiver og -tager er størst. At merlønnen skyldes øget human kapital underbygges af, at effekten ser ud til at være vedblivende, hvilket man ikke ville forvente hvis der var tale om en signalværdi.

For at undersøge om belønningen primært skyldes, at de studerende opnår en højere faglighed, eller styrker sproglige og interkulturelle kompetencer, opdeles de økonomer som har været på studieophold i udlandet i to kategorier. Én hvis de har besøgt et universitet, som er rangeret i top 100 på Times Higher Educations rangliste fra 2016 og en anden, hvis de har besøgt et universitet som ikke er i top 100. Resultaterne viser, at den gruppe økonomer, som har besøgt et universitet der er rangeret i top 100 i gennemsnit tjener ca. 76.000 kr. mere end sammenlignelige økonomer uden udlandsophold, mens den gruppe der har besøgt et universitet som *ikke* er i top 100 ikke tjener mere end sammenligningsgruppen. Dette resultat indikerer, at belønningen i højere grad skyldes øget faglighed end sproglige kundskaber og interkulturelle kompetencer. Årsagen er, at hvis økonomerne belønnes fordi de opnår større faglighed, så vil gevinsten primært tilfalde den gruppe af studerende der har besøgt et universitet, som er rangeret i top

100 i verden. Hvis gevinsten omvendt skyldtes forbedrede sprogkunderskaber og interkulturelle kompetencer ville vi forvente, at gevinsten var lige stor i begge grupper.

Samlet set indikerer resultaterne, at et udenlandsk studieophold belønnes fordi de studerende opnår en øget human kapital, og at human kapital forøgelsen primært sker gennem en forbedret faglighed. Effekten af et studieophold i udlandet er en merløøn på ca. 45.000 kr. om året to år efter færdiggjort studie, og samlet set ca. 600.000 kr. over de første 8 år på arbejdsmarkedet.